

MUZEJ ANTIČKOG STAKLA

2. ZAŠTITA

2.2. Konzervacija / 2.3. Restauracija

Vlastita radionica

- Ukupno je obrađeno 44 predmeta, s izrađenom fotodokumentacijom, koji su stručno dokumentirani u sekundarnj dokumentaciji Muzeja antičkog stakla u Zadru, u dokumentaciji restauratorskog odjela za staklo. Osobito zahtjevni restauratorski radovi obavljani su na 21 predmetu.
- Usvojeno je rukovanje operativnim programima M++ i S++, te su u novom sustavu vođenja dokumentacije obrađene 32 jedinice, obrađenih staklenih predmeta. Ukupno je izrađeno i 115 fotografskih snimaka, stanja prije i poslije zahvata, koji su pohranjeni u bazu podataka.

2.4. Ostalo

Izrađena 1 sintetička replika predmeta te serija staklenih replika izrađenih u fuziji.

3. DOKUMENTACIJA

3.2. Katalog muzejskih predmeta

Kataloška obrada 200 staklenih predmeta aserijatske provenijencije (staklena građa pristigla na posudbu iz Arheološkog muzeja Split)

3.3. Fototeka

5.300 fotografija - digitalna baza fotografija. Sve digitalne fotografije indeksirane i snimljene na 55 CD-a.

3.5. Videoteka

Na DVD snimljeno oko 4 sata sirovog video materijala

3.6. Hemeroteka

- U hemeroteci pohranjeno oko 100 novinskih članaka, zatim pozivnice i plakati događanja u Muzeju antičkog stakla, te promidžbeni materijali iz časopisa i turističkih brošura.
- Obavlja se sređivanje fonda novinskih članaka po kronološkom redosljedu: složeno je oko 50 novih članaka, te pridodano postojećoj građi.
- Početak rada u programu S++, te digitaliziranje građe hemeroteke, što je uključivalo skeniranje članaka i upisivanje osnovnih podataka u bazu S++: obrađena su 3 članka.

3.7. Planoteka i fond dokumentacijskih crteža

- U dokumentacijskom fondu pohranjeno 680 crteža.
- Sređivanje dokumentacijskih crteža, posebno crteža starog fundusa
- Izrada crteža u tehnici olovke i njihova računalna obrada u programu Adobe Photoshop: za objavu je izrađeno 11 crteža Pseudo Merkur boca, 5 crteža bočica tipa guttus, te 18 crteža čaša sa grčkim natpisima, svi sa pripadajućim presjecima i potrebnim detaljima

3.9. Ostalo

- Obrada terenske dokumentacije s arheoloških nalazišta: Zadar – nekropola Relja 2005./2006./2007., Zadar-Trg Petra Zoranića 2007., Aserija-Podgrađe kod Benkovca 2008./2009. Obrada uključuje skeniranje svih terenskih crteža (preko 2500 primjeraka) s navedenih nalazišta, te prijenos ostale dokumentacije (terenski dnevnicima s nalazišta Vrt Relja i Zadar - Trg Petra Zoranića) u digitalni oblik.
- Izrada 4 različita tipa originalnih muzejskih čestitki za Božićne blagdane u programu Adobe Photoshop.

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Razmjenom, kupnjom i darovanjem, knjižnica je obogaćena za oko 80 knjiga.

4.2. Stručna obrada knjižničkog fonda

Stručna obrada knjižnog fonda započeta je s Odjelom za knjižničarstvo Sveučilišta u Zadru. Potpisan je ugovor o suradnji, jer Muzej antičkog stakla trenutno nema zaposlenog knjižničara.

5. STALNI POSTAV

5.1. Novi stalni postav

Prva tematska izložba antičkog stakla u Hrvatskoj pod naslovom *Antičko staklo Argyruntuma* (Starigrad Paklenica), u organizaciji Arheološkog muzeja u Zadru, pobudila je veliku pozornost stručne i šire javnosti. U deset godina (1986. – 1996.) obišla je više od pedeset gradova Hrvatske, Slovenije, Italije, Mađarske, Švicarske i Bosne i Hercegovine. Takav interes dao je povoda za realizaciju projekta izložbe i kataloga antičkog stakla iz cijele Hrvatske. Izložba *Antičko staklo Hrvatske (Transparenze imperiali – Vetri romani dala Croazia)*, bila je postavljena u Rimu, zatim u Lisabonu, Veneciji, Anconi i Torinu. Veliku većinu eksponata, uz izložke iz fundusa Arheološkog muzeja u Splitu, Arheološkog muzeja u Zagrebu, Arheološkog muzeja Istre u Puli, Muzeja Slavonije u Osijeku, Muzeja grada Šibenika ..., činila je kolekcija iz starog fundusa Arheološkog muzeja u Zadru. Zadivljujuće količine raznovrsnih oblika, provenijencije i kronološke pripadnosti (rano 1. do 5. st.), dodatno su obogatila zaštitna arheološka istraživanja, koja su, od 2004. do 2007. g., provedena na nekoliko gradskih pozicija. Na tim lokacijama (Trgovački centar Relja, Vrt Relja, Hypo banka i Zrinsko-Frankopanska) bila je smještena antička nekropola Zadra (Iader). Sa starim fundusom koji je bio pohranjen u depoima Arheološkog muzeja u Zadru, te s novim akvizicijama, kolekcija antičkog stakla sa zadarskog područja (Zadar – Iader, Nin – Aenona, Podgrađe kod Benkovca – Asseria, Starigrad – Argyruntum ...) prerasla je u respektabilnu brojku od više od 3000 cjelovitih antičkih staklenih artefakata i još gotovo toliko onih na kojima treba obaviti konzervatorsko-restauratorski postupak. Ta činjenica svrstava Zadar i zadarsko okruženje u najbogatija europska središta po nalazima antičke staklarske produkcije, posebno one od sredine 1. do kraja 3. st. Spomenutoj brojci, po mjestu nalazišta i pripadnosti

(južna Liburnija), može se pridodati i 420 antičkih staklenih predmeta koji su iz Muzeja sv. Donata u Zadru 1943. g. odneseni u Italiju i pohranjeni u Muzej stakla u Muranu (Museo Vetrario di Murano), te više od 270 aserijskih primjeraka koji su početkom prošlog stoljeća, uglavnom otkupninom, dospjeli u Arheološki muzej u Splitu.

Vrsnost, posebitost i atraktivnost ovog segmenta materijalne kulture antike koju baštinimo iz prošlosti za budućnost, prepoznalo je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Hrvatska vlada, te gradsko i županijsko Poglavarstvo Zadra. Ta sretna okolnost rezultirala je odabirom i darovnicom zgrade za muzej – palača Cosmacendi (građena 1877. g. na bastionu Moro). Slijedila je Uredba Vlade Republike Hrvatske o osnivanju Muzeja antičkog stakla u Zadru – 9. lipnja 2006. Registracija u Trgovačkom sudu u Zadru, odnosno upis u glavnu knjigu sudskog registra 19. srpnja 2006. Upis u Očevidnik muzeja, te muzeja, galerija i zbirki unutar ustanova i drugih pravnih osoba obavljen je 3. kolovoza 2006., a Muzej je registriran i u Državnom zavodu za statistiku, odnosno dodijeljen mu je matični broj poslovnog subjekta.

- Muzej antičkog stakla

Autor stručne koncepcije: Dr. sc. Ivo Fadić

Autor likovnog postava: arhitekt Branko Silađin

Opseg: 2035 eksponata

Površina: 2574 m²

Početak stalnog postava nalazi se u prvoj dvorani istočnog krila prizemlja obnovljene zgrade. U toj dvorani nalazi se uvodna tema – povijest staklarstva, s 3 pod teme: sirovine, alati, peći, te tehnike izrade i tehnike ukrašavanja. U ovom prostoru izloženi su osnovni sastojci za dobivanje staklene smjese, uljanica s puhačima stakla iz Aserije (kopija), te alati za izradu stakla – nekoliko tipova kalupa, lule za puhanje stakla, staklarske škare, noževi, pincete, stare recepture. U ostalim vitrinama nalazi se antička staklena građa koja ilustrira različite tehnike izrade i tehnike ukrašavanja.

Posljednja dvorana u istočnom krilu starog prizemlja predviđena je kao polivalentan prostor – za povremene izložbe iz fundusa Muzeja, za gostujuće izložbe i predavanja. U vrijeme kada se u tom prostoru ne će održavati spomenute aktivnosti, "dvorana" će služiti za stalne projekcije dokumentaraca o pronalasku stakla, tehnikama izrade, te o svjetskim i domaćim raritetnim staklenim izrađevinama.

Na cijelom prvom katu muzeja (stara građevina + aneks) predviđen je prostor za stalni postav s uspostavljenom hodnom linijom udesno. Prva dvorana sadržava temu – trgovina i trgovački putovi. Tu je predstavljen: odabir importiranih staklenih artefakata; stakleni primjerci lokalne

produkcije; reljefni žigovi. U sljedećoj dvorani je treća tema – staklo u kozmetici, farmaciji i medicini. Najveća dvorana u novom aneksu posvećena je nekropoli kao ishodištu brojne cjelovite staklene građe i uporabi stakla u obredu pokapanja (staklene urne, balzamariji, poklopci). Osim rekonstrukcije nekoliko antičkih načina ukapanja, u toj dvorani izloženo je niz skupina grobnih staklenih priloga, te dva liburnska nadgrobna spomenika i šest malih nadgrobnih titulusa. Mala izložbena dvorana na istočnom dijelu kuće Cosmacendi sadrži stakleni nakit. Tu je izloženo stakleno prstenje, ukosnice i staklene perle, odnosno ogrlice, narukvice i privjesci. Iz ove male dvorane ulazi se u veću s temom: staklo u kućanstvu i svakodnevnoj upotrebi (staklene boce, vrčevi, lijevci, zaimače, ole, zdjelice, šalice, plitice, žetoni ... Staklene minijature predstavljene su u sljedećoj temi. Stalni postav završava s raritetima.

Sve teme sadrže opće i pojedinačne legende na hrvatskom i engleskom jeziku. Pojedine teme obogaćene su i trojezičnim citatima antičkih pisaca (povijest staklarstva, kozmetika, trgovina i staklo u kućanstvu) i fotoilustracijama (povijest staklarstva, kozmetika, nakit, kućanstvo), dok je velika dvorana opremljena velikim zidnim svijetlećim ilustracijama.

Zidne plazme s DVD projekcijama za sada su postavljene na info pultu, u predvorju, u temi trgovina i trgovački putovi, u dvorani sa staklom u obredu pokapanja, u temi stakla u kućanstvu i temi rariteta. Za projekciju je ukupno pripremljeno osam tematskih cjelina.

Odabir antičke staklene građe s ostalih nalazišta Hrvatske, odnosno iz Arheološkog muzeja u Splitu, Zagrebu i Puli, odnosno iz Muzeja Slavonije, Muzeja grada Šibenika ... predstavljen je virtualno. Na LCD projektoru u polivalentnoj dvorani pripremljen je dokumentarac o rekonstrukciji antičke staklarske peći i proizvodnji stakla na antički način – eksperimentalna arheologija.

Na drugom katu muzeja (samo u palači), kao produžen izložbeni prostor, smještena je radionica za izradu suvenira i škola puhanja stakla. Uz demo radionicu nalazi se i konzervatorsko-restauratorska specijalistička radionica, u kojoj se već do sada restauriralo više od 200 antičkih staklenih predmeta.

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

2149 jedinica, rad klasično i na računalu

6.2. Identifikacija / determinacija građe

350 jedinica, klasično

6.3. Revizija građe

Revizija 2000 staklenih predmeta (uglavnom krhotina) smješetnih u čuvaonici MAS-a, pristiglih iz Arheološkog muzeja u Zadru

6.4. Ekspertize

Obavljen ekspertiza građe iz triju privatnih kolekcija.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

- Na 41. međunarodnom znanstvenom skupu "Arheološka istraživanja na srednjem Jadranu" u organizaciji Hrvatskog arheološkog društva (HAD) sudjelovali su bez izlaganja Anamarija Eterović, Vedrana Jović, Berislav Štefanac i Ivo Fadić, a s posterom sudjelovao je Šime Perović (listopad 2009.).
- Na 15. međunarodnom arheološkom simpoziju u Puli i Medulinu "Umjetnički obrt od prapovijesti do ranog srednjeg vijeka" u organizaciji Međunarodnog istraživačkog centra za arheologiju Brijuni-Medulin sudjelovali su bez izlaganja Anamarija Eterović, Vedrana Jović i Ivo Fadić (studenj 2009.).
- Šime Perović je krajem svibnja sudjelovao na međunarodnom znanstvenom skupu "Intorno all'Adriatico - La diffusione e la produzione di vetro sulle sponde del mare Adriatico nell'antichità" u Trstu i Piranu, s referatom *Tazza di vetro a forma di pigna da Zadar*.
- Šime Perović je u svibnju 2009. sudjelovao na 1. susretima restauratora i preparatora Hrvatske, u Arheološkom muzeju u Zagrebu, te nastupio s posterom, koji je tijekom godine bio dio putujuće izložbe po Hrvatskoj.
- Ivo Fadić i Berislav Štefanac aktivno su sudjelovali na 18. Međunarodnom kongresu AIHV-a održanom u Solunu (20. - 27. 9. 2009.), s izlaganjem *Workshop stamps on square jugs from Zadar region*.

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

- Fadić, I. *Asseria*. // Arheologija i turizam u Hrvatskoj, Zagreb 2009., str. 150-157.
- Fadić, I. *Muzej i stalni postav*. // Izgradnja i otvaranje Muzeja antičkog stakla u Zadru, Zadar 2009., str. 37-63.
- Fadić, I. *Oslobođenik Lucius Peticius Helius*. // *Archaeologia Adriatica*, 2/2, Zadar 20. (tiskano 2009.), str. 169-176.
- Fadić, I. *Historijat istraživanja antičkoga stakla u Hrvatskoj*. // *Histria antiqua*, 18-2, Pula 2009., str. 405-416.
- Fadić, I. *Le Musée du verre antique à Zadar*. // *L archéo thema – Revue d'archéologie et d'histoire*, 3, 2009. , str. 35.
- Jović, V. *Likovne ilustracije i opisi urbanističkog lika Zadra od antike do srednjeg vijeka*. // *Diadora*, sv. 24, Zadar
- Jović, V. *Jugozapadni potez zadarskih gradskih zidina – povijesni razvoj*. // *Radovi Instituta za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 52, Zadar
- Jović, V. *Razvoj grada od kasne antike prema srednjem vijeku – Zadar, Trogir, Split, Dubrovnik*. // *Archaeologia adriatica*, Zadar
- Perović, Š. *Tazza di vetro a forma di pigna da Zadar*. // *Quaderni friulani*, XIX, 2009.
- Perović, Š. *Tehnologija proizvodnje neprozirnih stakala u antici*. // *Zbornik radova s međunarodnog kolokvija "Rimske keramičarske i staklarske radionice, Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, Crikvenica, 23.-24. listopada 2008. (rad u tisku)*.
- Perović, Š.; Fadić, I. *Zaštitno arheološko istraživanje dijela antičke nekropole Zadra u Zrinsko Frankopanskoj ulici*. // *Diadora* 23, Zadar
- Štefanac, B. *Stakleni dilecythos iz Aserije*. // *Asseria* 6, str. 99-114.
- Štefanac, B. *Staklene kapaljke s antičke nekropole Relja u Zadru*. // *VAPD*, sv. 102, 2009., str. 109-127.

6.8. Stručno usavršavanje

Vedrana Jović je u prosincu 2009. položila stručni ispit za zvanje kustosa (tema pismenog stručnog rada: Čaše iz tematske cjeline Kućanstvo u stalnom postavu Muzeja antičkog stakla u Zadru, mentor: A. Rendić-Miočević).

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

Muzejski djelatnici su bili na usluzi za stručnu pomoć i konzultacije brojnim kolegama.

6.10. Urednički poslovi, recenzije knjiga i članaka

Dr. sc. Ivo Fadić bio je recenzent nekoliko knjiga i članaka, a urednik je u Muzejskom časopisu *Asseria* (2009. g. iz tiska izašao br. 6).

6.11. Djelovanje u strukovnim društvima

Djelatnici su članovi HAD-a, ICOM-a i AIHV-a.

6.12. Informatički poslovi muzeja

Muzej je oformio web stranicu koju kontinuirano nadograđuje, u digitaliziranom obliku posjeduje 5300 fotografija, te radi na digitalizaciji hemeroteke.

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Tema i nositelj projekta

Muzej antičkog stakla provodi sustavna arheološka istraživanja lokaliteta Aserija u Podgrađu kod Benkovca (voditelj istraživanja dr. sc. Ivo Fadić).

7.2. Publicirani radovi

- Eterović, A. *KATAXAIPE KAI EYΦPAINOY*. // Zbornik radova s međunarodnog kolokvija "Rimske keramičarske i staklarske radionice; Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, Crikvenica, 23.-24. listopada 2008., Crikvenica, 2009.
- Fadić, I., Štefanac, B. *Workshop stamps on square jugs from Zadar region*. // *Annales – Association Internationale pour l'Histoire du Verre (AIHV)*, Grčka 2009.

- Fadić, I. *Kolekcija antičkog stakla*. // Arheološka zbirka Franjevačkog samostana u Sinju, Sinj 2008., str. 153-184.
- Fadić, I. *Pseudo Merkur bočice – lokalni staklarski proizvodi*. // Zbornik radova s međunarodnog kolokvija "Rimske keramičarske i staklarske radionice; Proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru", Crikvenica, 23.-24. listopada 2008., Crikvenica, 2009.
- Štefanac, B. *Vretenasti recipijenti sa šireg zadarskog područja* (rad u tisku, recenziran)
- Štefanac, B. *Pticolike kapaljke s područja južne Liburnije*. // *Asseria* 7, 2009., str. 115-148.

7.3. Znanstveno usavršavanje

- Vedrana Jović imala je javnu prezentaciju sinopsisa doktorske disertacije (travanj 2009.) na poslijediplomskom doktorskom studiju arheologije (*Arheologija istočnog Jadrana*) Sveučilišta u Zadru; Vijeće poslijediplomskog studija odobrilo je temu disertacije pod naslovom *Razvoj urbanizma od kasne antike prema srednjem vijeku na prostoru rimske provincije Dalmacije* (mentor: akademik N. Cambi, prof. emeritus).
- Šime Perović uspješno je nastavio poslijediplomski doktorski studij na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, zadovoljio sve stručne i znanstvene zadatke.
- Berislav Štefanac je u prosincu 2009. na Sveučilištu u Zadru predao Molbu za pokretanje postupka za stjecanje doktorata izvan dokorskog studija. U sklopu molbe predan je Sinopsis dokorskog rada pod naslovom *Radionički žigovi na staklenim recipijentima s područja antičke Liburnije*.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

- *Antičko staklo Hrvatske*

Mjesto održavanja i prostor: Dvorana za povremene izložbe Muzeja antičkog stakla

Vrijeme trajanja: 5. svibnja - 1. rujna 2009.

Autor stručne koncepcije: dr. sc. Ivo Fadić

Autorica likovnog postava: Nikolina Jelavić

Opseg: 60 eksponata

Vrsta izložbe: arheološka, tuzemna, studijska, edukativna

Tema: antičko staklo Hrvatske

- *Ples sjena*, ulja na platnu Oksane Veber

Mjesto održavanja i prostor: Dvorana za povremene izložbe Muzeja antičkog stakla

Vrijeme trajanja: 23. listopada - 30. prosinca 2009.

Autor stručne koncepcije: dr. sc. Ivo Fadić

Autorica likovnog postava: Oksana Veber

Opseg: 35 eksponata

Vrsta izložbe: umjetnička, inozemna, edukativna, samostalna

Tema: Ulja na platnu inspirirana antičkim staklom nakon obilaska Muzeja antičkog stakla.

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

- Prigodna publikacija *Izgradnja i otvaranje Muzeja antičkog stakla u Zadru*, Zadar 2009.,
- Časopis *Asseria* 6, Zadar, 2009.,
- Razglednice,
- Plakati.

10.3. Elektroničke publikacije

- CD *Doživljaj stakla*,
- DVD *Staklo Hrvatske*,
- *Asseria* 5, 6 (u PDF-u).

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

U razdoblju od 5. svibnja do 31. prosinca djelatnici muzeja imali su ukupno 129 vodstava (za učenike osnovnih i srednjih škola, djecu predškolske dobi, učenike osnovne škole za djecu s posebnim potrebama, građanstvo, za Psihijatrijsku bolnicu Ugljan –pacijente koji boluju od PTSP-a, odnosno za sudionike rehabilitacijskog programa Psihijatrijske bolnice Ugljan,

potom za manje skupine turista, skupine polaznika škole hrvatskog jezika za strane govornike, skupine sudionika Međunarodnog kongresa za hidroarheologiju, kolege iz srodnih ustanova, turističke vodiča, predstavnike diplomatskog zbora ...)

11.2. Predavanja

- Š. Perović je 30. studenog 2009. održao predavanje i projekciju *Restauracija stakla*. Predavanje je bilo otvoreno za javnost, a održano u Multimedijalnoj dvorani Gradske knjižnice Zadar.
- I. Fadić održao je 2 predavanja za studente muzeologije Odjela za arheologiju sveučilišta u Zadru.
- I. Fadić održao je predavanje Udruzi zadarskih vodiča (oko 30 sudionika).

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.1. Press

- Održana konferencija za tisak pred otvaranje Muzeja;
- Brojni novinski članci o Muzeju tiskani u Slobodnoj Dalmaciji, Vjesniku, Narodnom listu, Zadarskom Listu, Voxu i dr.

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

- Muzej antičkog stakla bio je predstavljen na HRT-u u emisiji Boje turizma i dva puta u emisiji Dobro jutro Hrvatska;
- Napravljena je dokumentarac o Muzeju za ciklus emisija HTV-a Kulturna baština Hrvatske; Za HTV – emisija Globalno sjelo napravljen je prilog o puhačima stakla u Muzeju;
- Muzej je nekoliko puta bio predstavljen na VOX televiziji, TV Nonoj i Gradskoj televiziji.
- Napravljeno je i nekoliko razgovora za Hrvatski radio (Radio Zadar), Katolički radio ...

12.5. Koncerti i priredbe

U muzeju je održan jazz koncert Mediteranske glazbe s domjenkom prilikom zatvaranja Kazališnog ljeta.

13. MARKETINŠKA DJELATNOST

- Tiskani promotivni plakati i letci;
- Potpisan ugovor o suradnji s Turističkim naseljem Zaton i Hotelom Kolovare.
- Muzej je uvršten na plan Grada Cosmopolit media, u media-oglase, in yor pocket, zatim na portal @-zadar i portal Turističke zajednice Grada.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Od 5. svibnja do 31. prosinca 2009. (8 mjeseci): 11.300 posjetitelja

15. FINACIJE

15.1. Izvori financiranja

- RH: oko 70 %
- Lokalna samouprava: 10 %
- Vlastiti prihod: 13 %
- Sponzorstvo: 7 %

15.2. Investicije

45.000.00,00 kn